

Miljöredovisning

Miljöredovisningen visar utvecklingen inom ett antal prioriterade miljöområden enligt kommunens miljörelaterade styrdokument. Redovisningen omfattar Järfälla som geografisk yta och Järfälla kommun som organisation.

Miljöarbete sker dagligen inom alla förvaltningar vid bland annat tillsyn, upphandling, miljödiplomering, planarbete och teknisk förvaltning. Miljöplanen och översiktsplanen är de övergripande styrdokumenterna inom hållbarhet i Järfälla kommun. Mål inom den ekologiska dimensionen av hållbarhet finns förutom i miljöplanen även i de sektorsvisa styrdokumenterna klimat- och energiplan, avfallsplan, kemikalieplan och cykelplan. Miljöplanen förtydligar sambandet till de sexton nationella miljö kvalitetsmålen och de sex regionalt prioriterade miljö kvalitetsmålen, som mynnar ut i de lokala områdena minskad klimatpåverkan, god bebyggd miljö, giftfri vardag, ett rikt växt- och djurliv samt hållbar konsumtion och hög miljömedvetenhet.

VIKTIGA HÄNDELSER

Järfälla har ett fortsatt stort fokus på klimatfrågan och genomför ett flertal satsningar för att påskynda klimatomställningen. Kommunen deltar bland annat i WWF:s internationella utmaning One Planet City Challenge, som uppmuntrar världens städer att arbeta för en hållbar stadsutveckling. I december 2021 skrev Järfälla under ett nytt, reviderat klimatkontrakt tillsammans med åtta andra städer, fem myndigheter och innovationsprogrammet Viable Cities, med den gemensamma ambitionen att nå klimatneutralitet till år 2030. Under året har även en klimathandlingsplan för Barkarbystaden tagits fram, med 42 föreslagna åtgärder inom bland annat energi, hållbar mobilitet och klimatneutral byggnation. Dessutom har projektet Klimatneutrala Järfälla 2030 beviljats medel och startats igång, där kommunen i samverkan med näringsliv, akademi och civilsamhälle arbetar för att minska utsläppen av växthusgaser.

Järfälla har tillsammans med Upplands-Bro kommun, som första kommuner i Sverige, beviljats medel från EUCF (European City Facility) för en klimatinvesteringsplan inom förnybar energi och energieffektivisering. Planen är preliminärt inriktad på energieffektivisering i bebyggelse samt storskaliga bildelningstjänster.

OMVÄRLDSANALYS OCH FRAMTID

Coronapandemin har fortsatt att påverka världen även under 2021. Det framskjutna klimatmötet COP 26 blev av först i november 2021. Närmare 200 länder träffades i Glasgow och för första gången nämndes fossila bränslen i en text från klimatmötet. Även konferensen COP 15, som fokuserar på biologisk mångfald, har försenats två gånger till följd av coronapandemin. Trots pågående ansträngningar försämras den biologiska mångfalden över hela världen och COP 15 syftar till att ta ett gemensamt grepp kring frågan. I oktober 2021 hölls en digital del av mötet och i år planeras en fysisk träff i Kina, där regeringar från hela världen ska enas om ett gemensamt ramverk för att bevara den biologiska mångfalden.

I juni 2022 arrangeras FN-konferensen Stockholm+50, för att påskynda genomförandet av Agenda 2030 och stödja en hållbar återhämtning efter pandemin. Konferensen uppmärksammar även att det är femtio år sedan FN:s första miljökonferens ägde rum, Stockholmskonferensen år 1972.

På regional nivå fortsätter utbyggnaden av tunnelbanans blå linje mellan Akalla och Barkarby. De två nya stationerna blir en viktig knutpunkt för framtidens kollektivtrafikresenärer med tunnelbana, pendeltåg, regionaltåg och buss i direkt anslutning. Sprängningen av station Barkarby är färdig medan station Barkarbystaden nästan är utsprängd. Planerad trafikstart är 2026.

Under året har arbetet med att revidera kommunens översiktsplan påbörjats. Översiktsplanen är kommunens samlade strategi för hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras. Revideringen fokuserar bland annat på att digitalisera översiktsplanen och att integrera kommunens nya mål inom klimatneutralitet. Kommunens miljöplan har skickats ut på remiss av kommunstyrelsens utskott för miljö och social hållbarhet. Den reviderade miljöplanen kopplar kommunens miljömål till de 17 globala målen för en hållbar utveckling i Agenda 2030.

MÅLUPPFÖLJNING

Uppföljningen av miljö tillståndet och miljöarbetet i kommunen görs genom att mäta ett antal gröna nyckeltal samt åtgärder från miljörelaterade styrdokument och handlingsplaner. Nyckeltalen visar effekterna av miljöarbetet. Uppföljningen av miljöplanen är uppdelad inom målområdena minskad klimatpåverkan, god bebyggd miljö, giftfri vardag, ett rikt växt- och djurliv samt hållbar konsumtion och hög miljömedvetenhet.

MÅLBEDÖMNING

Nedan redovisas en sammanställning av målbedömningen för miljöplanens effektmål som ska vara uppnådda senast år 2024.

MÅLBEDÖMNING

Nedan redovisas en sammanställning av målbedömningen för miljöplanens effektmål som ska vara uppnådda senast år 2024.

- 7 effektmål är uppnådda eller ser ut att uppnås.
- 4 effektmål uppnåddes delvis eller är osäkert om de kan uppnås.
- 1 effektmål uppnåddes ej eller blir svåra att nå.

Ett urval av det mest väsentliga som har skett inom miljöområdet beskrivs nedan. Uppföljning av alla mål och nyckeltal redovisas i Miljöbarometern på jarfalla.se/miljöbarometern.

MINSKAD KLIMATPÅVERKAN

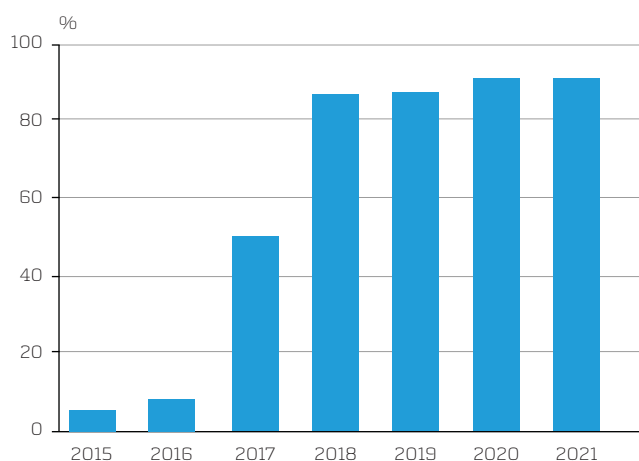
Inriktningsmål: Järfälla kommun ska bara använda förnybar energi år 2025 och alltid sträva efter att energieffektivisera. Järfälla ska ta sitt ansvar för att bidra till det globala klimatmålet, tvågradersmålet.

Under året antogs kommunens elektrifieringsstrategi av innovationsutskottet. Elektrifieringsstrategin ska antas av kommunfullmäktige under 2022 och kan vara en anledning till att kommunen blivit nominerade till utmärkelsen Laddguld. Perioden 2022-2024 är ett första steg i arbetet med att ta fram en långsiktig och hållbar elektrifieringsstrategi. Strategin kommer att fortsätta utvecklas med Region Stockholms elektrifieringslöfte som samverkansforum, dit kommunen anslutit sig. Målet för denna period är att arbeta fram en flexibel och responsiv strategiplattform för att i kommande steg formulera en detaljerad strategi.

Andel förnybar energi för kommunens fordon

Under 2021 var 92 procent av kommunens drivmedelsförbrukning förnybar, där den största delen utgörs av HVO och biogas. I statistiken räknas inte kommunens elbilar in, men antalet elfordon i Järfällas fordonsflotta ökar. Sedan föregående år har antalet rena elfordon ökat från 12 till 20 stycken. Dessutom har kommunen 19 elhybrider och tre plug-in hybrider.

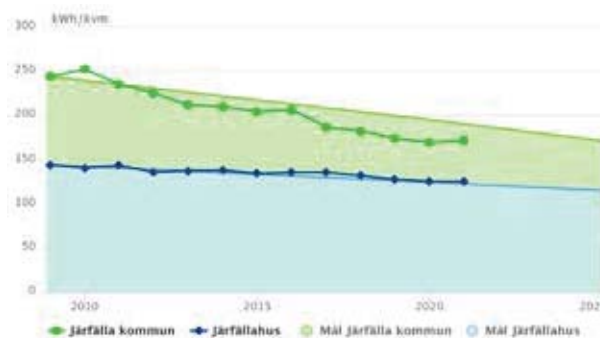
Andel förnybar energi för kommunens fordon

Energianvändning per kvadratmeter

Kommunen nådde målet till 2025 om en 30-procentig minskning redan år 2020. Energianvändningen har dock gått upp en aning under 2021 och minskningen ligger nu strax under 30 procent. Järfällahus närmar sig målet på 115 kWh/kvm till 2025 och ligger idag på 125,1 kWh/kvm. Det motsvarar en minskning om 13 procent.

Energianvändningen per kvm i kommunens byggnader (graddningskorrigerad)

GOD BEBYGGD MILJÖ

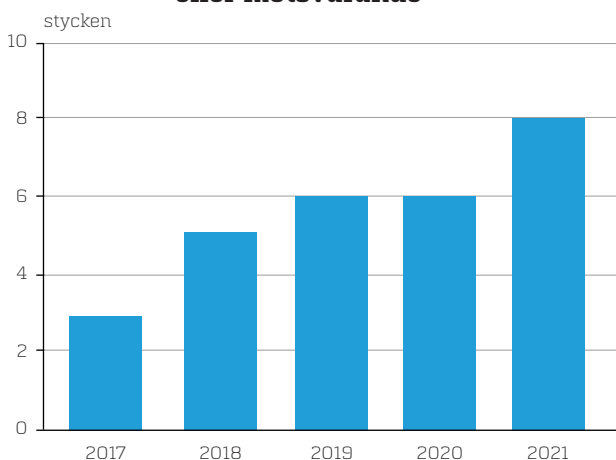
Inriktningsmål: Järfälla kommun ska ligga i framkant inom hållbar stadsutveckling och därmed säkra en hållbar utbyggnad i kommunen.

Under året har kommunstyrelsen antagit en trähusstrategi. Trähusstrategin syftar till att främja trä eller andra klimatsmarta byggnadsmaterial för att minska kommunens klimatavtryck från byggnation. Den ska också bidra till ökad intern kompetens inom träbyggnation. Parallellt med detta har kommunen börjat använda certifieringssystemet NollCO2 vid nyproduktion. Detta innebär att man vid byggnationen av en ny fastighet ska minimera utsläppen så långt som möjligt, för att sedan kompensera den koldioxid som trots allt uppstår vid bygge, materialval och drift.

Miljöklassade byggnader

2021 har två byggnader certifierats med Miljöbyggnad Silver: Ålstaskolan och Skälbyskolan byggnad 07. Kommunen har nu åtta byggnader certifierade enligt miljöbyggnad silver eller motsvarande. Fler certifierade byggnader planeras för 2022.

Antal kommunala fastigheter som certifieras enligt miljöbyggnad nivå silver eller motsvarande

Nyanlagda samt upprustade gång- och cykelvägar

Under året har kommunen anlagt 3,3 kilometer ny gång- och cykelväg. Bland annat har det tillkommit en ny gång- och cykelväg på Budkavlevägen vid Skälbyskolan, vilket bidrar till en säkrare miljö och främjar ett hållbart resande. Dessutom har ny belysning installerats. Detta är en del av Järfällas arbete med säkra skolvägar.

GIFTFRI VARDAG

Inriktningsmål: Järfälla kommun ska fasa ut farliga ämnen och minimera användningen av ämnen som kan skada människor och miljö. Förorenade områden ska saneras successivt. Arbetet ska ske med särskilt fokus på barns miljöer.

En handlingsplan för förorenad mark har tagits fram för att skapa en intern organisation för förorenade områden i kommunens markinnehav. Åtgärder har tagits fram för att tydliggöra, organisera och effektivisera arbetet med markföroreningar.

Kommunen använder materialdatabasen SundaHus, både inom byggprojekt men även för att registrera produkter med faropiktogram som används i kommunens verksamheter. Genom att samla kemikalieförteckningarna i ett gemensamt system får anställda tillgång till uppdaterade säkerhetsdatablad samt en tydligare överblick över vilka produkter som på sikt bör bytas ut.

Järfälla har under året installerat filter i dagvattenbrunnar vid konstgräsplaner och fordonsytor. Kemiska analyser har utförts på vatten som passerar före och efter filtren för att undersöka filtrens effekt att minska läckage av mikroplaster och föroreningar till dagvattnet. Resultatet visar att installation av filter lett till minskade utsläpp, framför allt när det gäller kolväten från fordonsytor samt zink från konstgräsplaner.

Ytterligare ett projekt som kommunen beviljats medel för är Smarta växter i klimatets tjänst (SVIKT). Där undersöks hur växter kan användas som verktyg för att binda kol, främja biologisk mångfald, jämna ut temperatur och vattenflöden samt ackumulera markföroreningar. Pro-

jektet pågår mellan 2021 och 2023.

ETT RIKT VÄXT- OCH DJURLIV

Inriktningsmål: Den biologiska mångfalden ska bevaras, nyttjas och utvecklas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas.

Skyddad natur

Stora delar av Järfälla kommuns naturområden är skyddade som naturreservat. I kommunen finns fyra naturreservat med en total area om 2 104 hektar. Målet är att öka den skyddade arealen med 75 hektar från 2016 till 2025. Sedan 2016 har arealen ökat med 51 hektar.

Areal skyddad naturmark

Järfälla arbetar även aktivt med skötsel av våra natur- och kulturlandskap och genomför olika initiativ för att främja friluftslivet. Bland annat har avgiftsfria naturguidningar lanserats för att locka Järfällaborna att upptäcka sin närnatur. I utmärkelsen Sveriges friluftskommun 2021 belönades Järfälla med en andraplats av Stockholms 26 kommuner. Under året invigdes Sveriges första hotell för den starkt hotade fågelarten tornseglare, i Säby gård. Hotellet består av hundra holkar och ska hjälpa tornseglarna att hitta lämpliga boplatser.

HÅLLBAR KONSUMTION OCH HÖG MILJÖMEDVETENHET

Inriktningsmål: Järfälla kommun ska sprida miljö-kunskap så att anställda, invånare och organisationer i kommunen kan agera på ett sätt som ger positiva effekter för miljön och bidra till ett hållbart Järfälla.

Samtliga kommunanställda ska ha en grundläggande miljökunskap och kommunen erbjuder både en digital och fysisk miljöutbildning. Alla förvaltningar och kommunala bolag har godkända miljödiplom enligt Svensk miljöbas kravstandard. För att minska miljöpåverkan från konsumtion arbetar kommunen aktivt med att förebygga matsvinn. Målet är att matsvinnet i Järfällas skolor och äldreboenden ska minska med 25 procent inom nuvarande mandatperiod. Handlingsplanen för minskat matsvinn innehåller 15 åtgärder som bidrar till detta, bland annat att förvaltningarna väger allt svinn som uppstår samt arbetar med verktyget Mashie för att klimatberäkna menyerna.

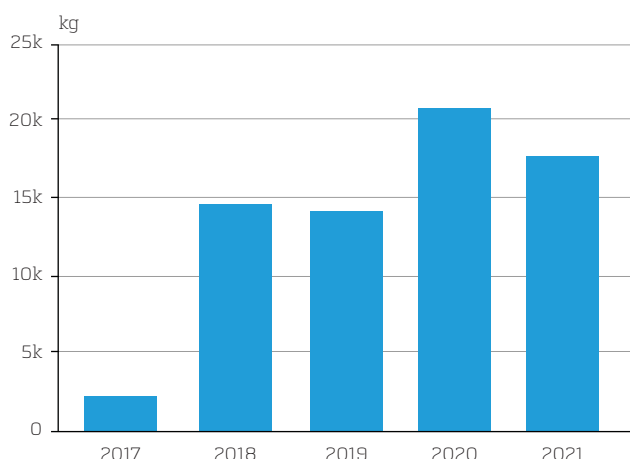
Under 2021 uppmärksammades Järfällas miljöarbete i måltidsverksamheterna genom Livsmedelsverkets kartläggning över kommunala måltider. Av 238 svarande kommuner var det 21 kommuner som valdes ut i toppen när det gäller mätbara miljömål. Järfälla är en av dessa 21 kommuner eftersom vi har mätbara mål inom både klimatpåverkan, livsmedelsinköp och matsvinn.

För att öka kunskapen kring miljöfrågor hos Järfällas invånare och företag genomförs kontinuerligt olika informationsinsatser. Coronapandemin har försvårat detta, men genom kommunens opartiska och kostnadsfria energi- och klimatrådgivning har webinarier om laddplatser för elbilar samt solceller hållits. Under året har även ett nätverk för bostadsrättsföreningar startats upp för att öka samverkan inom energi- och klimatfrågor.

Återbruk

Återbruka är kommunens digitala system för återanvändning av bland annat möbler. Syftet är att minska kommunens inköpskostnader och samtidigt bidra till miljönytta och minskad konsumtion. Under 2021 förmedlades 396 objekt, vilket ledde till en koldioxid-

Mängd sparad koldioxid genom återbruk

besparing på 17 745 kg, en energibesparing på 151 667 kWh samt sparade in 682 500 kr.

UPPHANDLING

Effektmål: Vid upphandling av varor, tjänster och entreprenader inom kommunen och bolagen ska relevanta miljökrav ställas.

Järfälla ställer hållbarhetskrav i samtliga upphandlingar. Upphandlingsmyndigheten tillhandahåller miljökrav inom vissa områden och kommunen har även egna mallar samt tillgång till miljökompetens som stöd i kravställningen. Vid upphandlingar som antas beröra barn och unga eller vara mer kemikalieintensiva har skarpare kemikaliekrav ställts. Ett exempel är upphandlingen av köksutensilier som gjordes under 2022. Där ställdes bland annat krav om att produkterna ska vara fria från Bisfenol och PFAS, vilket lett till att inga plastkaminer av polykarbonat eller stekpannor med non-stickbeläggning finns i det nya avtalet.

Järfälla medverkade även i den senaste omgången av KemKollen, en nationell satsning som syftar till att följa upp kemikalieinnehåll i upphandlade produkter.